

ועדת גורן

פרוטוקול

ישיבה מיום 4.2.2010

כב' השופט (בדימוס) אורי גורן, יו"ר הועדה מר אביגדור קהלני	נוכחים: חברי הועדה:
כב' השופט (בדימוס) ד"ר גבריאל קלינג פרופ' יוסי תמיר פרופ' ערן דולב גב' אסתר דומיניסיני	
גב' ליאת נקריטין מר יצחק פוקס גב' נחמה פרלמן	משקיף מטעם משרד האוצר: משקיף מטעם צה"ל: משקיף מטעם משהב"ט:
מר אביהו דיסטלמן	מרכז הוועדה:
מפכ"ל רב ניצב דודי כהן – משטרת ישראל ניצב שי עמיחי – ראש אגף משאבי אנוש נצ"מ גילה גזיאל- רמ"ח פרט מ"י מר קותי מור- ראש אגף שיקום מר זאב ויסמן- סגן ראש אגף שיקום מר זאב פיינר- דובר הוועדה גב' טל שמאי- מזכירת הוועדה מר אבנר גולן- נציג ארגון נכי צה"ל מר זאב גרינברג עיתונאים וגורמים מן התקשורת גורמים נוספים	הופיעו בפני הוועדה: נוכחים נוספים:

א. גורן, יו"ר: ישיבת יום 4.2. שעה 13:00 הוועדה היום תשמע ארבעה ראשי שירותים בטחוניים חשובים במדינה: המפכ"ל, ראש המוסד, מפקד השב"כ ומפקד השב"ס. העדות הראשונה תהיה של המפכ"ל, תודה רבה אדוני שהגעת ונשמח לשמוע את הסקירה. זמנכם מוגבל בשעה.

הופעתו של המפכ"ל רב ניצב דודי כהן בפני חברי הועדה

רב ניצב כהן: תודה רבה לכם. ראשית, אני מבקש להודות לחברי הועדה שהזמינו את משטרה ישראל, את ראש אמ"ש ואותי לפורום הזה. אני חושב שזה דבר חשוב מאוד וחשוב שנהיה כאן, חשוב שנייצג את משטרת ישראל. אני גם רואה בחשיבות רבה, את העובדה שבהחלט גם המפכ"ל וגם ראש אמ"ש, אלה שמייצגים את כלל השוטרים בארגון, הגיעו לפה בעת הזו.

אנחנו נרצה בשעה שעומדת לרשותנו, להבהיר, באמת, את כוונות הארגון או את עמדת הארגון לגבי נשוא הפעולה או הנושא המרכזי, של הועדה. אני חושב שבהחלט יש חשיבות שהדברים יישמעו ממקור ראשון.

למשטרה יש אתגרים רבים מאוד, גם ראש אמ"ש וגם אני, אנחנו מתיימרים להיות קצינים שצמחו בתוך הארגון, עשו סדרה ארוכה מאוד של תפקידים בתוך הארגון ומתיימרים להכיר טוב מאוד את הארגון, להכיר מה חשוב ונחוץ לארגון, מה חשוב ונכון לשוטר ומה נחוץ, כמובן, למכלול הכולל של הארגון, בראיה אחת כוללת.

תפקידי פיקוד גם במרחב, גם במחוז, גם ביחידות ארציות ומזה 3 שנים ראש אגף משאבי אנוש. וגם אני, כמפכ"ל, בשלוש שנים האחרונות, הגעתי לתפקיד אחרי סדרה של תפקידים גם פקוד על מחוזות, גם על האגפים וכמובן יחידות לאורך כל הדרך. בשורה התחתונה, אנחנו כמובן מכירים לפני ולפנים את סוגית המשטרה.

אני דווקא את החלק השני בפתיה שלי, רוצה דווקא להקריא ברשותכם, מדברים שאני לאורך השנים מרבה לצטט, מדבריו של דוד בן-גוריון. אני אומר לכם, ככה בהומור, שכמעט שאין שום טכס החלפה שאני נפרד או מתמנה, שאני לא מגיע בסוף לדברים של בן-גוריון, כי אין מה לעשות, זה ראש הממשלה הראשון שלנו ובהחלט יש לי הרבה כבוד והערכה אליו.

אז מה אמר בן-גוריון, במחזור הראשון בסיום קורס קצינים בפרעם, זה היה לפני הרבה מאוד שנים, אולי הוותיקים פה זוכרים את זה. הוא אמר ככה: "הצבא הוא בטחון המדינה, והמשטרה כבודה".

אני חושב שה'כבודה' זאת מילה שאני מניח שגם אני אסכם את החלק שלי בהשתתפות בוועדה. הוא גם נותן תרגום, כפי שדוד בן-גוריון תמיד היה נוהג לומר: "הצד השווה שבהם, שאלה ואלה מלומדי מלחמה. כולנו מלומדי מלחמה, אנשי סדר ומשמעת (גם אצלנו). שחובה קודמת אצלם לכלל (וזה נכון, אנחנו טוטאלים אפילו לחיים). בעוד שהצבא כוחו כלפי חוץ, המשטרה כוחה כלפי פנים".

אני חושב, שאולי הציטוט מדברי דוד בן-גוריון, אולי זה הדבר המרכזי ביותר שמשטרת ישראל גם בעת הזו אבל גם ב-61 שנות המדינה, ומן הסתם גם, עוד הרבה שנים קדימה, תהיה זאת שאחראית על בטחון הפנים בחלוקה מאוד סדורה, מאוד שווה, בין הארגונים בתוך המדינה. אני לא אכנס כרגע לנושאי מודיעין (אני מניח שנעשה את זה 5-10 דקות אחרי זה, בדלתיים סגורות) אבל בשה"כ האיומים שעומדים לפני משטרת ישראל, מדינת ישראל, הם חלק בלתי נפרד.

החלק השלישי בסעיף הכללי, אני רוצה לדבר על נושא שהוא מאוד קרוב לליבי, וזאת סוגיית הערכים בארגון.

אתם יודעים ש-61 שנות המדינה, 61 שנות משטרת ישראל - משטרת ישראל עובדת עפ"י ערכים וזה ברור לגמרי. לא יכול להיות ששוטר לא יחזיק בכיסו את סדרת הערכים כמו שאני מחזיק דרך אגב, לא

לכבודכם – כל השנה – את סדרת הערכים בכיס. יש פה אנשים שמכירים ויודעים, שלעיתים מפכ"ל ביום המינוי שלו, בוחן את הערכים פעם נוספת מחדש.

אנחנו החלטנו בשנת 2007 עם כניסתנו המשותפת לתפקיד, גם ראש אמ"ש וגם אני, כמפכ"ל, לא להתעסק בסוגיית הערכים. להשאיר אותם כפי שהם, וחזרנו להתעסק בהם, רק ב-2009 פעם נוספת, בצוות בראשות המפכ"ל ושם אני התעקשתי, כמפכ"ל, לשנות שני ערכים מרכזיים ועל זה אני רוצה לדבר איתכם.

יש סדרה ארוכה מאוד של ערכים, בדרך כלל 10 ערכים, כמובן זה נמצא בשיתוף עם בעלי מקצוע וכן הלאה.

אבל שני ערכים שאני התעקשתי להכניס אותם, האחד מדבר על נחישות וחתירה למגע, בכל אירוע, בכל מקום, בכל פינה בארץ – גם בגבולות, גם ברחובות ישראל. כי בסוף, השוטר צריך תמיד להיות נחוש לחתור למגע בכל אירוע ואירוע. והנושא השני שחשבתי שבעת הזו אנחנו צריכים להכניס כערך, שלדעתי הוא גם כערך להרבה מאוד שנים קדימה, זאת השייכות לארגון או תחושת השייכות.

אני מרבה לומר את זה בכנסים בעת הזו, ובכלל בתקופה האחרונה, שכל שוטר שמגיע לארגון, אף אחד לא מחייב אותו לשרת בארגון. יש בעיות כאלה, יש בעיות כאלה, יש דברים טובים, יש דברים פחות טובים, יש משמרות, שעות לא נוחות, שכר גבוה, שכר נמוך – הכל קיים בארגון. אבל בסוף, לא מכריחים אף אחד להגיע לשרת בארגון שלנו. ולכן, המונח כערך או כאחד מעשרת הערכים של תחושת השייכות או השייכות לארגון – ותסלחו לי על ההשוואה – אני קורא לזה 'רגל פה, רגל שם'. אין 'רגל פה, רגל שם'. אתה מגיע לארגון, אתה טוטאל ארגון. אני חושב שהטוטאליות שאנחנו דורשים היום משוטרי משטרת ישראל, זה אחד הדברים המשמעותיים ביותר. כלומר, אתה מגיע למשטרה – אתה טוטאלי. בטוטאליות הזו, היא טוטאליות דו-סטריית. כלומר הערך

הוא לא רק ערך שאתה שייך לארגון, זה ערך שגם הארגון חייב לדאוג לך הלכה למעשה, בכל, בכל מכל.

דרך אגב, לטוטאליות הזאת, לשייכות הזאת (ואני תיכף אגיע לעיקר, כי פה אני עדיין בפרק הכללי), אומר שאנחנו צריכים לדאוג לשכר שלו, להשכלה שלו, למגורים שלו. ואכן, יש לנו היום פרויקטים שדואגים להשכלה של השוטר, לרווחה של השוטר. פתחנו מחדש סוגיית מגורי שוטרים גם בצפון, בדרום, גם במרכז – 20-30 שנים קדימה, זה הכיוון של הארגון.

הנושא הנוסף שאני רוצה לדבר עליו, שהוא גם כותרת כללית, מדבר באופן ישיר על משטרה אחת שהיא משטרה לאומית. ואני חושב שנכון מאוד שבעת הזו, וגם בעתיד כמה עשרות שנים קדימה, אנחנו נשאר משטרה אחת – משטרה לאומית, שהיא אחת מארבעת כוחות הבטחון: צבא, שב"כ, 'מוסד' ומשטרה. שהיא משטרה שיש לה ראש אחד, שיודעת לעשות את האיזונים, שיודעת לעבוד בצורה משותפת בכל הרבדים מול כל האיומים של מדינת ישראל בעת הזו ובעתיד, וצריך להסתכל על המשטרה ועל המדינה כמקשה אחת בזווית הבטחון.

א. גורן, יו"ר: ההערה האחרונה של אדוני, מתייחסת לרעיונות של משטרות מקומיות?

רב ניצב כהן: לא רק. אני אומר, במדינת ישראל של היום וכפי שאני מסתכל על

העתיד, שאני יכול לצפות לעתיד 15 שנה קדימה (אני לא יכול להסתכל יותר מ-15 שנה בגילי 'המופלג', מה שנקרא, כמובן במרכאות) אבל אני יכול לצפות 15 שנה קדימה. אני לא יכול להגיד מה יהיה בעוד 20 שנה.

אני אומר, בעוד 10-15 שנה יש בפני המשטרה אותם איומים, בפני המדינה אותם איומים. אני אבקש להגדיר אותם בנפרד, בפורום יותר מצומצם או בדלתיים סגורות איך שזה נקרא בשפה המקצועית.

ולכן, חשוב מאוד שגם בשנים הבאות, 15 שנים קדימה, יהיו פה ארבעת גופי הבטחון שהם מוגדרים ע"י המדינה כגופי בטחון; שיש להם משימות משותפות, יש להם משימות נוסקות, יש להם חלוקת משימות.

תיכף אני אגיע לסוגית החוסן הלאומי, גם שנים קדימה, אנחנו נוכל לומר לפחות בתפישת העולם שלנו-שלי, איפה האיום הבא, או איפה האיומים המרכזיים בעתיד.

אבל אני לאו דווקא מתרכז לסוגית המשטרות העירוניות, או השיטור העירוני.

יש לי פרק נרחב שאני ארצה לדבר עליו בדלתיים סגורות, זה סוגית האיומים העומדים בפני המשטרה ובעיקר בפני השוטרים, ועל זה אני ארצה, כפי שאמרתי, לדבר בהמשך.

רבותי, אני מרבה לדבר ולהופיע גם בפני הממשלה, גם בפני חברי כנסת, שרים, גם בפני פורומים שאמורים להשפיע על דעת הקהל והציבור, במונח שהוא מונח שנקרא, מבחינתי, החוסן הלאומי של מדינת ישראל.

החוסן הלאומי של מדינת ישראל, לטעמי, מורכב מסדרה ארוכה מאוד של מרכיבים, אבל לצורך העניין, יש פה לטעמי שני מרכיבים מאוד חשובים. האחד זה מאזן החוסן הצבאי, והשני זה מאזן החוסן האזרחי. אני סבור שלאורך השנים האחרונות או בעיקר בעשור האחרון, וגם ב-10-15 שנה האחרונות, אני חושב ששתי האליפסות של החוסן הלאומי הצבאי והחוסן הלאומי החברתי, מתחברים ביניהם כמעט לאליפסה נוספת, ויש נקודות שהן נקודות משיקות הלכה למעשה. ואני חושב שהמשטרה אחראית על בטחון הפנים. ההחלטה לאחריות של בטחון הפנים שהוטלה על המשטרה היא חלק מהחלטות ממשלה ארוכות טווח. למשטרה יש אחריות בעיתות חירום; למשטרה יש אחריות שנגזרת גם מ-1974-1985, 2005, סדרה ארוכה מאוד של החלטות ממשלה, ולכן אני רואה היום עין בעין את החוסן החברתי ואת החוסן הצבאי בצורה מאוד מובהקת.

אני חושב שבסופו של דבר, כל מה שקורה מחוץ למדינת ישראל, כל מה שקורה באיומים המשותפים שלנו מול צבא, שב"כ ו'מוסד', אבל יש גם

פה סדרה ארוכה מאוד של איומים שהם איומים פנימיים, שהם אמורים להשפיע על החברה הישראלית בעתיד, שאני גם יכול למפות אותם ואני אמפה אותם בהמשך, שהם בסופו של דבר מתקשרים ליכולת של משטרת ישראל לתפקד באמצעים נלווים, בטכנולוגיה נלווית, בסוגיות של מקצועיות אבל בעיקר ביכולת של השוטר להיות שייך ולהיות טוטאלי באופן מוחלט לארגון, בכדי להשיג את מטרות הארגון שהם כמובן באים לידי ביטוי בכל אחד מהמלכים שאנחנו עורכים.

אנחנו עיינו בהרבה – למרות שמסיבות כלשהן, לדעתי מסיבות טכניות, לא היינו שותפים לצוות של דן מרידור בנושא חוסן הלאומי שפורסם לפני 3 או 4 שנים בהרחבה. אני מניח שאתם מכירים את הדו"ח הזה. זה דו"ח שמדבר על וועדה שישבה כמעט שנתיים-וחצי שלוש, היו בה 20 חברים והוועדה התרכזה בעיקר בגיבוש מענה לשינוי האיום הבטחוני על מדינת ישראל בשל – כפי שהם הגדירו – הירידה בסכנה לעימות קלאסי בין צבאות סדירים.

אני חושב שזה משפט מאוד מפתח, שמעיד דרך אגב, גם, מה יקרה להערכתך, כפי שאני מעריך ב-15-10 שנים הבאות, אבל בעיקר מעיד על השותפות הבלתי מתחלקת בין גופי הבטחון במדינת ישראל. הוא גם אומר, שהטרור והטילים ארוכי טווח מחזירים את המלחמה, משדות הקרבה, הישר אל האזרחים בעורף. והאזרחים בעורף זה משטרת ישראל.

אני מניח שגם בעימות הבא (בלי שאני נביא), יהיה עימות מסוג אחר. העימות, בין היתר, הוא עימות פנימי כפי שבא לידי ביטוי בשנים האחרונות.

דרך אגב, רק כהערת ביניים: 8 שנים בשדרות, ירי קסאם, רק משטרת ישראל היתה שם. אני אומר את זה באחריות. כל מה שנעשה מחוץ לאיזור העירוני של שדרות, זה לא תחום אחריותי ואני גם לא יודע מה

נעשה. אני בכוונה אומר את זה ככה. אבל ההתמודדות של ירי טילי קאסם בשדרות, במשך 7-8 שנים, הוטלה בעיקר על משרת ישראל, בחלוקה ברורה, דרך אגב, בסוגית האחריות.

אני רוצה להפנות את חבריי הוועדה, לדו-שיח שכל ארגון סדור אמור לנהל ומהנהל, במכון לדמוקרטיה לפני כ-3 שבועות, חודש. השבוע גם זימנו את דן מרידור, יחד עם קבוצה גדולה מאוד של הוגי דיעות, ודנו שם בסוגיות שונות.

גם שם, ציטט דן מרידור (שאני מרבה לצטט מהעבודה שלו), ואמר שיש שינוי דרמאטי בשדה הקרב שבו אנחנו נלחמים, שדה הקרב הופך להיות בעורף – המלחמה היא בעורף, ושוב אני שואל את עצמי: מי יהיה בעורף? ואני מבין ועונה גם לטובת עם ישראל, מי שיהיה בעורף, כמובן, זה בעיקר השוטרים.

לכן אני רואה אחידות בלתי מתפשרת פה, בין ארבעת זרועות הבטחון. אני בכוונה, חברי הוועדה, לא נכנס כרגע לחלוקת הסמכויות, לנושא הספציפי של הדיון, כי אני רוצה עוד כמה דקות להעביר לראש אמ"ש את זכות הדיבור, לגבי הלכה למעשה לגבי הנושאים הכבדים של הוועדה. אבל אני רוצה, ברשותכם, בכמה דקות וברשותך היו"ר, בפורום סגור לדבר כמה מילים על נושאים נוספים שאני חושב שלא צריכים להגיע לתקשורת. נעשה את זה עכשיו, או נעשה את זה בשלב יותר מאוחר?

א. גורן, יו"ר: נעשה את זה בסוף ההופעה. ניצב עמיחי בבקשה.

(תום הופעתו בדלתיים פתוחות של המפכ"ל רב ניצב דודי כהן)